

تجارت، نفت، صنعت و سرمایه‌گذاری در آینده اقتصاد ایران بررسی شد

اشاره:

بررسی اوضاع اقتصادی ایران از منظرهای گوناگون توسط کارشناسان، اساتید دانشگاه‌ها و مسؤولان سیاست‌گذاری و اجرایی کشور به منظور شناسایی موانع و مشکلات و یافتن راهکارهای مختلف برای حل آن، کاری دشوار است که در سال‌های اخیر با برگزاری همایش‌های گوناگون مورد توجه بوده است.

ترسیم دورنمای روشنی از آینده اقتصاد ایران می‌تواند در برنامه‌ریزی‌های توسعه‌ای کلید حل معما باشد. به تازگی نیز همایش «آینده اقتصاد ایران» برگزار شد و کارشناسان و مسؤولان هر یک از منظرهای خاص روند اقتصاد ایران در حال و آینده با توجه به چالش‌های پیش رو را مورد ارزیابی قرار دادند.

به منظور آشنایی خوانندگان محترم نشریه «بررسی‌های بازرگانی» با آنچه در این همایش گذشت، گزارشی تهیه و ارائه شده است که با هم آن را می‌خوانیم.

کشورهای آسیایی، چین از رشد استثنایی در صادرات و واردات برخوردار بود. طی دهه ۱۹۹۰ متوسط رشد سالانه صادرات و واردات چین به ۱۵ درصد رسید که ۲/۵ برابر متوسط رشد تجارت جهانی بود.

وزیر بازرگانی با اشاره به فرصت‌ها و تهدیدها در اقتصاد ایران گفت: امکانات وسیع بالقوه و بالفعل ایران در زمینه‌های انرژی، نیروی انسانی تحصیل‌کرده و جوان، ذخایر معدنی، سرزمین وسیع، تنوع اقلیم و وجود

وی افزود: رشد تولید جهانی در سال ۲۰۰۰ میلادی، یک‌سوم میزان رشد تجارت جهانی و در حدود چهار درصد بود، در حالی که متوسط رشد تولید جهانی در دهه گذشته فقط ۲/۳ درصد بوده است. در سال ۲۰۰۰ کشورهای آسیایی و اقتصادهای در حال انتقال، بالاترین رشد تجارت منطقه‌ای را به خود اختصاص دادند.

وی با اشاره به آن که آسیا در دهه گذشته بیشترین رشد صادرات و واردات را داشته، افزود: در میان

«محمد شریعتمداری» وزیر بازرگانی در همایش «آینده اقتصاد ایران» با بررسی مناسبات بازرگانی خارجی ایران اظهار داشت: اقتصاددانان کلاسیک و نئوکلاسیک، تجارت خارجی را موتور رشد و توسعه کشورها می‌شناسند. البته مخالفان رادیکال این نظریه اقتصادی نیز با تحلیل اثر تجارت خارجی بر اقتصاد کشورهای در حال توسعه، آن را فقط ابزاری برای غنی‌تر شدن کشورهای غنی و فقیرتر کردن کشورهای فقیر می‌شناسند.

زیرساخت‌های فیزیکی و انسانی و امکان گسترش ترانزیت (عبور کالا) و گردشگری از فرصت‌هایی است که ایران می‌تواند از آنها برای بهبود وضعیت اقتصادی خود استفاده کند.

شریعتمداری ضعف‌های اقتصادی ایران را دولتی بودن بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی، کندی فرآیند تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری، ضعف جدی در ایجاد دیتا و اطلاعات و پایگاه‌های اطلاعاتی، شکاف جدی فناوری و مراکز راهبردی فناوری جهانی و ضعف شدید در بهره‌وری عوامل تولید دانست.

وی تصریح کرد که شایسته نیست تراز تجاری ایران با سایر کشورها فقط با نفت مثبت باشد. باید برای ارتقای بخش صنعت و معدن، تلاش گسترده‌ای صورت گیرد.

به گفته وزیر بازرگانی، صادرات کالاهای ایرانی از ۱۴ هزار قلم در سال ۷۶ به بیش از ۳۰ هزار قلم و به ۱۸۰ کشور جهان افزایش یافته است، اما حجم کل صادرات ایران در دهه ۱۳۷۰ حداکثر به ۰/۵۴ درصد و بدون احتساب نفت به طور متوسط به حدود ۰/۰۷ درصد صادرات جهانی رسید.

«دکتر محمدمهدی بهکیش» استاد دانشگاه در این همایش

گفت: فقدان رقابت‌پذیری مهم‌ترین چالش پیش روی اقتصاد ایران در فرآیند جهانی شدن است.

وی افزود: کوچک شدن حجم فعالیت‌های دولت و گسترش بخش خصوصی، از عوامل مهم رقابت‌پذیری است. اما برخلاف برنامه‌های دولت در زمینه خصوصی‌سازی، شاهد رشد ابعاد فعالیت‌های دولت هستیم.

بهکیش گفت: در فرآیند جهانی شدن، کشورهایی موفق‌تر هستند که رقابت‌پذیر و از درآمد سرانه و ملی بالایی برخوردار باشند.

سازمان خصوصی‌سازی در ۱۰ ماه نخست امسال، یک تریلیون و ۶۵۰ میلیارد ریال از سهام شرکت‌های دولتی را فروخت و انتظار می‌رود این رقم تا پایان سال جاری به ۲ تریلیون ریال برسد.

وی افزود: در بودجه سال ۱۳۸۲، میزان سرمایه‌گذاری شرکت‌های دولتی ۲۰۹ تریلیون ریال خواهد بود که از این میزان ۳۳ تریلیون ریال از طریق تسهیلات بانکی، ۶۸ تریلیون ریال از طریق استقراض خارجی، ۷۷ تریلیون ریال از سایر منابع و بقیه از طریق دریافتی‌های دولت تأمین می‌شود.

وی با تأکید بر آن که شرکت‌های دولتی اشتغال‌زا نیستند، گفت: اگر فقط ۳۳ تریلیون ریال منابع بانکی مورد استفاده آنها به

بخش خصوصی اختصاص یابد، می‌توان ۲۲۰ هزار فرصت شغلی در کشور ایجاد کرد.

وی افزود: سود سهام شرکت‌های دولتی در سال ۱۳۸۲ به میزان ۲ تریلیون ریال پیش‌بینی شده که این رقم معادل یک درصد حجم سرمایه‌گذاری آنهاست. آنها حدود ۱۷ برابر مالیاتی که به دولت می‌پردازند، از تسهیلات بانکی استفاده می‌کنند، در حالی که دولت با کسری بودجه مواجه است.

وی تجارت بین‌المللی، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، بین‌المللی شدن تولید از طریق شرکت‌های فراملیتی را از ابزارهای جهانی شدن دانست و افزود: شرکت‌های فراملیتی در کشورهایی که توانایی تولید ارزان‌تر را دارند، سرمایه‌گذاری می‌کنند و فناوری، مدیریت و سرمایه‌گذاری را با خود به این کشورها می‌برند.

وی نپذیرفتن شرکت‌های فراملیتی را از چالش‌های موجود در راه جهانی شدن دانست و گفت: این شرکت‌ها بر سیاست‌ها تأثیرگذار هستند، اما عامل دولت‌ها نیستند. با این حال ما هنوز این شرکت‌ها را عامل استعمار می‌دانیم و آماده پذیرش آنها نیستیم.

بهکیش تأکید کرد: در کشورهای در حال توسعه که به سمت جهانی شدن حرکت

دولت از انتقادهای محیط‌های کارشناسی و علمی استقبال می‌کند. وی با بیان این نکته که تغییر نگرش‌ها تردید بسیاری از مدیران را به دنبال داشت، گفت: نتایج تغییر نگرش‌ها اکنون ملموس شده، به طوری که آثار مثبت آن به خصوص قوانین تجاری، ارزی، تثبیت نرخ ارز و مالیات مورد تأیید همگان است.

وی بر ضرورت اقدام‌های اساسی برای رفع معضل بیکاری تأکید کرد و افزود: در صورت عدم توجه به این امر، موج بعدی بیکاری کشور طولانی‌تر خواهد شد و کشور را گرفتارتر خواهد کرد.

مظاهری از نخبگان خواست دولت را در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی برنامه چهارم توسعه یاری کنند و افزود: دولت، مجلس شورای اسلامی و تشکل‌های علمی و فکری می‌توانند در این زمینه همفکری و همدلی کنند تا اصلاحات یک پرده بالاتر اجرا شود و مشکلات کشور از جمله بیکاری، سریع‌تر برطرف گردد.

وزیر امور اقتصادی و دارایی پرداخت یارانه‌های بی‌هدف را به ماده مخدر تشبیه کرد و گفت: پرداخت این گونه یارانه‌ها هر چند در ابتدا ممکن است رونق اقتصادی را سبب گردد، اما به تدریج توان کشور را تحلیل می‌برد.

کردن فناوری در ایران دانست و افزود: مدیریت دولتی حاضر به چنین خطرپذیری نیست و بخش خصوصی نیز توانمندی کافی برای انجام آن را ندارد. در همین حال وجود بازارهای شبه‌انحصاری و گروه‌های قدرت اقتصادی از موانع تجاری کردن فناوری است.

«طهماسب مظاهری» وزیر امور اقتصادی و دارایی در این همایش، بازننگری و اصلاح ساختار اقتصادی کشور را برای تسریع در روند کنونی اقتصاد ایران ضروری بیان کرد و همکاری و همفکری کارشناسان اقتصادی را طلبید.

وی شرایط کشور را برای سرعت بخشیدن به روند رشد اقتصادی مطلوب ندانست و تصریح کرد که تحقق رشد اقتصادی به یک عزم سیاسی و حکومتی جدی نیاز دارد که مهیا شده است.

مظاهری گفت: برخی کارشناسان به کمیت و کندی سرعت ساماندهی اقتصاد کشور در سومین برنامه توسعه انتقاد دارند. اما شرایط امروز کشور طوری است که دولت، مجلس شورای اسلامی و حکومت می‌توانند روی اصلاحات انجام شده، تجدیدنظر و بازننگری کنند.

وی ابزارها و عناصر مدیریتی موردنیاز را بیان کرد و افزود:

می‌کنند، در مراحل اولیه آزادسازی، کاهش سطح درآمد و اشتغال مشهود است. اما این روند در یک دهه بهبود می‌یابد.

«دکتر حاج علی فتحعلی‌ها» کارشناس ارشد اقتصادی نیز در این همایش گفت: دولت باید در تجاری کردن دانش فنی، دو عامل بهره‌وری و خدشه‌دار نکردن فضای رقابتی را در نظر بگیرد. دانش فنی همان توانایی به‌کارگیری ثروت برای خلق ارزش است. ثروت ملت‌ها بر اساس انباشت دانش و توانایی و قدرت ملت‌ها بر اساس توانایی در به‌کارگیری این ثروت در نظر گرفته می‌شود.

وی افزود: در کشورهای صنعتی سه عامل علم، فناوری و تولید رابطه‌ای فشرده و نزدیک دارند، اما در کشورهای در حال توسعه این سه جدا از یکدیگر هستند.

وی هدف از توسعه فناوری را کاهش فاصله‌ها با کشورهای پیشرفته، اهداف تجاری و... دانست و افزود: توسعه فناوری امری نسبی است و ارزش مطلق ندارد و در یک فرآیند ملی و در راستای یک هدف (دستیابی به سود یا منافع اجتماعی) تحقق می‌یابد. دولت باید فضای رقابتی هوشمندانه ایجاد کند و از تحقیق و توسعه حمایت نماید.

وی مخاطره و نیاز به سرمایه‌گذاری بالا برای فناوری‌های نوین را از موانع اصلی تجاری

«پرویز عقیلی» مدیرعامل بانک کارآفرین نیز در این همایش گفت: با تصویب قانون بانکداری بدون ربا، فعالیت بانک‌ها منحصر به تجارت شده است. دولتی بودن نظام بانکی بروز مشکلاتی در بانکداری را سبب شده و تاکنون هیچ صنعت دولتی توان رقابت با بخش خصوصی را نداشته است.

عقیلی، بانکداری را از ارکان اساسی اقتصاد دانست و تصریح کرد: ۹۰ تا ۹۵ درصد بازار پول و سرمایه در کشورهای در حال توسعه را سیستم بانکی تشکیل می‌دهد و چنانچه نتواند عملکرد مناسب ارائه کند، اقتصاد این کشورها با مشکل روبه‌رو خواهد شد.

وی با بیان تفاوت‌های میان عملکرد سیستم بانکداری بدون ربا و سیستم سنتی گفت: نرخ بهره از پیش تعیین شده در بانکداری سنتی به طور عام مشکلات عدیده‌ای را در پایان مدت سرمایه‌گذاری ایجاد می‌کند و این امر سبب می‌شود تا قشر اندکی از جامعه بتواند از تسهیلات استفاده کند.

کمیبود سرمایه‌گذاری در بانک‌ها، نبود بانکداری توسعه‌ای و کمیبود مؤسسات انحصاری مسکن از عوامل اصلی عقب‌ماندگی سیستم بانکداری ایران است. به علت پایین بودن بودجه عمرانی دولت، منابع کافی در اختیار بانک‌ها قرار نمی‌گیرد و آنها

نمی‌توانند فعالیت‌های عمرانی مناسبی انجام دهند.

عقیلی تنها تفاوت بانک خصوصی و دولتی را در سهام‌داران آنها ذکر کرد و گفت: بانک‌های خصوصی باید عملیات خود را به صورت شفاف به اطلاع سهام‌داران برسانند.

وی با اشاره به آن که هزینه ۵۰ درصد منابع جذب شده در سیستم بانکی دولتی، صفر است، افزود: بدون احتساب تسهیلات تکلیفی، متوسط سود دریافتی بانک‌های دولتی از مشتری حدود ۲۰ درصد است. اما با ایجاد بانک‌های خصوصی در کشور، سود دریافتی و پرداختی بانک‌ها به میزان قابل توجهی کاهش می‌یابد و صورت‌حساب‌ها نیز شفاف می‌شود.

«دکتر هادی زوز» عضو هیأت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی در همایش «آینده اقتصاد ایران» گفت: برای بالا بردن میزان رشد اقتصادی باید نسبت سرمایه‌گذاری و پس‌انداز به تولید ناخالص داخلی از سطح کنونی ۳۰ درصد به ۴۰ درصد افزایش یابد.

وی گفت: با وجود افزایش صادرات غیرنفتی در سال‌های اخیر و میانگین تورم حدود ۲۰ درصد در دو دهه اخیر، از نظر صادرات به جایگاه خوبی دست نیافته‌ایم و دولت در سیاست‌های پولی و مالی

موفق نبوده است. با وجود توسعه منابع انسانی، هنوز حدود ۲۰ درصد جمعیت کشور زیر خط فقر قرار دارند. نرخ بالای بیکاری، رشد اندک اقتصادی و قدرت اندک در رقابت از مشخصه‌های اقتصاد ایران در زمان حاضر است.

وی بدینی به سازوکار اقتصاد جهانی و داشتن تفکر خودکفایی، خوش‌بینی به برنامه‌های دولت، مقدم داشتن عدالت اجتماعی و توسعه انسانی نسبت به رشد اقتصادی و اولویت دادن به رشد جمعیت در دهه اول انقلاب را چهار عامل اصلی دانست که راهنمای سیاست‌گذاری‌های اقتصادی کشور بوده است.

زوز گفت: در دهه دوم انقلاب، رها شدن از وضعیت گذشته و اصلاحات اقتصادی با حرکت به سمت اقتصاد بازار، کاهش تصدی‌گری دولت، کنترل رشد جمعیت و... از بخش‌های عمده سیاست‌گذاری دولت بود، اما این اصلاحات دیر، بسیار کم و کند اجرا شد.

وی در خصوص تحلیل وضعیت اقتصادی و آینده سرمایه‌گذاری در ایران گفت: ایران در بین ۶۰ کشور مورد بررسی از نظر محیط کسب و کار رتبه ۵۹ را دارد و از نظر خطرپذیری (ریسک) رتبه بالایی دارد. با وجود آن که در سه سال گذشته وضعیت

خطرپذیری سرمایه‌گذاری در ایران بهبود یافته، اما مطلوب نیست.

وی با اشاره به موقعیت نیروی کار جوان ایران اظهار داشت: بیکاری مهمترین مسأله اقتصادی کشور است و حدود ۱۶ درصد نیروی کار، بیکار هستند. ترکیب عرضه نیروی کار به بازار در حال تغییر و به سمت نیروی کار جوان‌تر، ماهرتر و زنان پیش می‌رود و می‌بایست در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های اشتغال در آینده به این موارد توجه داشت.

زنوز تأکید کرد: میزان بیکاری در سال ۱۳۸۹ با رشد اقتصادی ۶ درصد به ۱۶/۸ درصد جمعیت فعال، با رشد اقتصادی ۶/۵ درصد به ۱۶ درصد و با رشد اقتصادی ۱۰/۵ درصد به ۱۰ درصد خواهد رسید. برای مصون ماندن از بیکاری روبه‌گسترش، در برنامه‌های چهارم و پنجم توسعه اقتصادی، باید رشد اقتصادی ۱۰ درصد را تجربه کنیم.

وی با انتقاد از مصرف بالای انرژی در برخی صنایع به نسبت متوسط جهانی و هدفمند نبودن یارانه‌ها در ایران، گفت: دولت معادل ۱۱/۱ درصد تولید ناخالص داخلی را یارانه انرژی و معادل ۱۳/۳ درصد آن را یارانه دیگر کالاها می‌پردازد، در حالی که مصرف انرژی در صنایع سیمان ۳۷ درصد، یخچال ۷۰ درصد و در

خودروها ۳۷ درصد بیش از میانگین جهانی است.

وی با اشاره به مزیت‌های اقتصادی ایران که از عوامل مثبت برای انجام اصلاحات اقتصادی است، گفت: لازمه اجرای اصلاحات، ارتباط با جهان و اصلاح ساختار دولتی است.

«حجت‌الله غنیمی‌فرد» قائم‌مقام شرکت ملی نفت ایران در همایش آینده اقتصاد ایران گفت: اضطراب از بروز جنگ در خاورمیانه و حمله آمریکا به عراق، افزایش قیمت نفت را سبب شد.

وی با اشاره به نگرانی‌های موجود در خصوص صادر نشدن نفت از حوزه خلیج فارس در صورت حمله نظامی آمریکا به عراق گفت: هزینه حمل و نقل نفت پس از تهدیدهای آمریکا علیه عراق به بالاترین میزان در دهه اخیر رسید و هزینه حمل هر بشکه نفت به شمال غرب اروپا از ۹۸ سنت به ۳/۵ دلار افزایش یافته است.

وی گفت: اگر تهدیدهای آمریکا ادامه یابد و جنگ و صلحی بین دو کشور روی ندهد، قیمت نفت به ۲۵ تا ۲۶ دلار در هر بشکه می‌رسد. اگر جنگ کوتاه‌مدت (یک یا دو هفته) باشد، صادرات نفت عراق (به میزان ۲ میلیون بشکه در روز) قطع خواهد شد، اما تغییر چندانی در قیمت نفت ایجاد

نخواهد کرد. اما اگر جنگ بیش از چند هفته ادامه یابد، کشورهای خریدار با اعلام استفاده از ذخایر راهبردی از افزایش قیمت نفت جلوگیری خواهند کرد.

وی با اشاره به کاهش قیمت نفت پس از افزایش مقطعی آن در یک دوره خاص و برنامه‌های سایر کشورها برای استفاده از انرژی‌های جایگزین گفت: این کشورها از بهره‌گیری از انرژی‌های نو مانند هیدروژن تا سال ۲۰۱۰ خبر داده‌اند.

«رضا نوروززاده» رییس کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی در همایش «آینده اقتصاد ایران» گفت: هدف از واگذاری واحدهای تولیدی - صنعتی نباید انتفاعی باشد، زیرا کسی واحد تولیدی بدون بازده و کم‌سودده را خریداری نمی‌کند.

وی ارزش واگذاری سهام واحدهای تولیدی دولتی از ابتدای سال جاری تاکنون را حدود ۲۰۰۰ میلیارد ریال اعلام کرد و افزود: موانع سرمایه‌گذاری در کشور سبب شده که بانک‌ها بخش زیادی از منابع بلااستفاده خود را در اختیار بانک مرکزی قرار دهند. فضای نامطلوب اقتصادی جامعه و مشکلات اقتصادی کشور سبب شده که بخش خصوصی رغبت کمتری به فعالیت در صنایع بزرگ و بالادستی از خود نشان دهد، لذا

بخش عمده سرمایه‌گذاری‌ها از سوی دولت صورت می‌گیرد.

«مرتضی بهشتی» رییس کنفدراسیون صنعت در این همایش گفت: اقتصاد ایران دولتی‌ترین اقتصاد در دنیا است. حدود ۳۲۰ هزار واحد صنعتی در ایران وجود دارد که ۱۰ تا ۱۱ هزار واحد آن بیش از ۱۰ نفر کارگر دارد. بیش از ۸۰ درصد ارزش افزوده صنعت ایران را ۳۰۰ واحد صنعتی بزرگ دولتی ایجاد می‌کنند که این میزان در برابر ۳۲۰ هزار واحد صنعتی موجود در کشور، رقم فاجعه‌آمیزی است.

وی افزود: بسیاری از واحدهای دولتی بزرگ نظیر بنیادها، آستان قدس رضوی، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، بانک‌ها و بیمه‌ها در بخش عمومی قرار دارند. بنابراین اقتصادی دولتی را بنا نهاده‌ایم که روزبه‌روز آن را قوی‌تر کرده و در جهت خلاف اقتصاد جهانی حرکت می‌کنیم.

وی با انتقاد از این که در ایران اصلاً برنامه صنعتی وجود ندارد، گفت: اوج تمدن اسلامی به هزار سال قبل برمی‌گردد که در آن زمان تمدن روستایی و کشاورزی حرف اول را می‌زد. اما با گذشت قرن‌ها، هنوز ایران در این بخش عقب مانده است. تا

زمانی که فرهنگ کشور صنعتی و الزامات آن شناسایی نشود، پیشرفت صنعتی حاصل نخواهد شد. ایجاد فرهنگ صنعتی نیازمند

نظم فولادین و تصمیم‌گیری قوی است. باید دانش را بالا برد و بر اساس بهترین اطلاعات تصمیم‌گیری کرد و آن را اجرا نمود.

آخرین سخنران همایش یک‌روزه «آینده اقتصاد ایران»، «دکتر موسی غنی‌نژاد» کارشناس مسایل اقتصادی بود که بزرگ‌ترین گرفتاری اقتصاد ایران را دولتی و دولتمدار بودن آن دانست و گفت: افزایش مرتب قیمت نفت در ۳۰ سال اخیر از دیگر مشکلات اقتصاد ایران است.

وی ارزش تولید ناخالص داخلی ایران در سال گذشته به قیمت جاری را ۶۶۳ هزار میلیارد ریال ذکر کرد و گفت: این رقم با احتساب رشد اقتصادی ۶ درصد و تورم حدود ۱۴ درصد، امسال

باید با ۲۰ درصد افزایش به ۷۹۵ هزار میلیارد ریال برسد و در سال آینده با ۲۰ درصد افزایش به ۹۵۴ هزار میلیارد ریال بالغ شود که اختلاف آن با بودجه کل کشور به میزان ۹۵۹ هزار میلیارد ریال، بسیار اندک است.

وی بودجه کل کشور در سال جاری را ۶۹۳ هزار میلیارد ریال و برابر با ۸۷ درصد تولید ناخالص داخلی دانست و گفت: در سال آینده این میزان بیشتر خواهد شد.

غنی‌نژاد گفت: هر چند اظهارات مسؤولان دولتی در جهت حمایت از بخش غیردولتی و توصیه به افزایش فعالیت بخش خصوصی است، اما روند موجود نشان می‌دهد که چقدر اقتصاد کشور روبه دولتی شدن است. بودجه شرکت‌های دولتی فاجعه‌آمیز است و تخصیص این اعتبارات هیچ توجیه اقتصادی ندارد.

وی اقتصاد دولتی و دولتمدار بودن آن را عاملی در بروز رشد انحصار در تولید و عرضه، نبود رقابت، ناچیز بودن بخش خصوصی، وفور دستگاه‌های مدافع بخش تولید دولتی و نبود مدافع حقوق مصرف‌کننده دانست و افزود: رانت‌های فراوان در تولید دولتی، اتلاف منابع و فساد اقتصادی را موجب می‌شود.

وی گفت: ۹۰ درصد فساد اقتصادی از ساختار اقتصاد دولتی ناشی می‌شود، ضمن آن که وجود فساد، تخریب دولت و رسیدن آسان به ثروت برای اقتصاد کشور مضر است و ضربه‌پذیر شدن اقتصاد در بازارهای جهانی را سبب می‌شود.